

חרונות התוספו שני מיפעלים נוספים — מילוטוף ומילוטסיב, לעיבוד כותנה ועוף. איתמר רשף (40), רכז הוועדה האקור לוגית בקיבוץ, סיפר: „ניסו או כל מיני אמצעים. חלקם התבצע. הם הפכו, למשל, את תהליך ההתכה בדלק לתהליך של הת- כה בחשמל. אך זה לא הועיל הרבה.”

לפני כעשר שנים, בתחילת 1973, ישרה קבוצת חברים שדנה בגורל המשק ובעיית זיהום האוויר. על הפרק עמדה שאלת הי עברת הקיבוץ למקום אחר בגליל, לגוש- שגב הנמצא במרחק של 15 קילומטר מה- קיבוץ. התוכנית הייתה כרוכה בהוצאה כסי- פית אדירה. שרה-אוצר דאו, פנחס ספיר, ראה בהעברת המשק, ביחד עם הקיבוץ השכן, עין-המיפרץ, חלק מתוכנית ייחוד הגליל ונתן את אישורו לכך.

אך האישור לבדו לא הספיק. הוותיקים במשק הצביעו נגד ההעברה. הטיעונים היו ריגשיים: „ייבשנו ביצות, נטענו עי- צים בנינו בתים — לא נעבור מכאן.”

„צריך

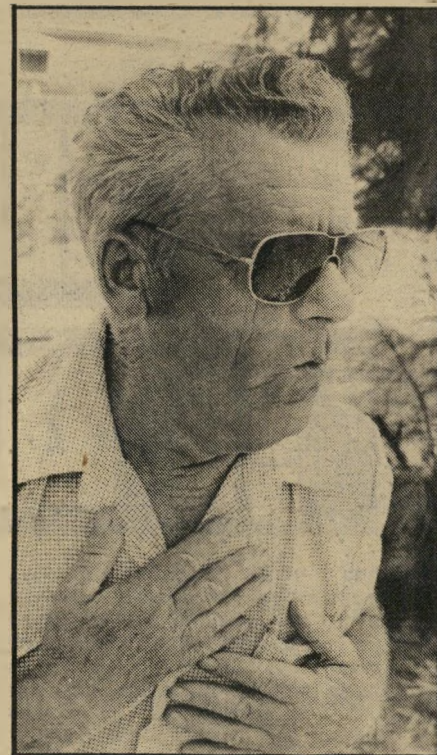
להפעיל כוח”

רוב חברי המשק מצטערים עד היום על ההזדמנות שהוחמצה. אומר על כך רשף: בגלל המצב ההברתי השונה היחס לקיבוץ שהשתנה, הממשלה האחרת, אני לא מעריך שניתן לגייס תמיכה ציבורית להוצאה כספית עצומה כל כך, למרות

כוח! „רק אמצעים דראסטיים והפי- גנותיכוח יכולים להזיז משהו בבעיה האקולוגית שיש לנו”, טוענת מירי רפאלי, מזרה לספורט ולחינוך גופני.

לנשום! דויד זבולוני בן ה-70, טובל מברונכייט כבר 20 שנה, אך אינו מוכן לעבור מהקיבוץ.

מסיכת גאז

היא הפיתרון של תברואן המשק, יושקו כהן. יושקו שמח לחבוש את מסיכת הגאז בכל הזדמנות שניתנת לו. רק אז יש לו אפשרות לנשום

אוויר נקי. בתוקף תפקידו כתברואן משתתף יושקו בקונגרסים בינלאומיים לאיכות הסביבה, וחוזר מהם לקיבוץ מיואש ומחוסכל. הוא רואה כיצד פועלים בעולם נגד זיהום אוויר וידו קצרה מלהושיע.

חיים כפריים, טובלים מהמכה התעשייתית. כדי לפתור את בעייתם, יש צורך לבצע שינויים בתהליכי הייצור, ואלה כרוכים בהוצאה של חצי מיליארד שקל (לפי הערכה שנעשתה ב-1981). „וזה לא יהיה מחר”, מסביר רשף.

„אז מתי”, רוגזת יעל לביא, „כשימצאו אצלי ברנטגן כתם בריאות או בכבד.

„אז כבר לא יהיה צורך להבוע אף אחד! כבר לא יהיה איכפת לי!”

המדינה

היחידה בעולם

אין למרות הטענות והסבל, אין עזיבה המונית של חברים. „אדם לא בורח מקשיים, אלא מנסה להתמודד עימם”, אומר דויד זבולוני בן ה-70. „בית לא עוזבים ככה, אפילו אם זה בית מוזהם. לו הייתי יורד לערד, נניח, הייתי צריך לשנות את כל סדרי החיים. אני מוכן לסבול ולא ל- שנות.” זבולוני חי בכפרי-מסריק כבר 50 שנה, ומזה 20 שנה הוא טובל מברונכייט קשה.

„והוא לא היחיד. כמה ילדים במשק מפתחים בעיות אסטמיות גם כן”, מוסיף רה יעל. „הבעיה היא חמורה, כי אנשים נעשו אדישים. בשווייץ שום מיפעל לא נפתח לפני שהוא מוכיח שיש לו פיל- טרים למניעת עשן ורעש. היו אצלנו מתי- נדבים יפאניים, שלא היו מסוגלים להבין כיצד מדינה צעירה, הבונה תעשייה חדשה, עושה שטויות שלא נעשות יותר בעולם ה- מדרני”, טוענת יעל. **דינה זנך**

אשם! מורה עדה שטהל באצבעה לעבר המיפעלים, שהם מקור סיבלם המתמשך של אנשי הקיבוץ.